

Citát:

„V nejzkaženějším státě je nevíce zákonů.“

Tacitus

Úvodník

Ilustrační foto: Ing. Martin Kodeš.

Vážení čtenáři,

v minulých letech vlastníci a správci lesních majetků v České republice zaznamenali občasně snahy zainteresovaných osob, aby přehodnotili svůj dosavadní postoj a v zájmu údajného zajištění dodavatelsko-odběratelských vztahů i do budoucna zvážili své přistoupení k certifikaci lesů systémem FSC. Do popředí debat, a to nejen zástupců zpracovatelských subjektů, se téma certifikace udržitelného hospodaření, dostalo i v posledních týdnech.

V České republice, podobně jako v řadě lesnický vyspělých zemí v Evropě, převládá certifikace lesů podle systému PEFC. Pokud jde o členy SVOL, z hlediska výměry obhospodařovaných lesů se jedná o téměř 74 %. Certifikace lesů podle standardu FSC je v České republice ojedinělá. Jedním z důvodů je i to, že neopomenutelným aspektem při přípravě základních principů certifikačního systému PEFC byl vedle ekologické a sociální stránky i únosný ekonomický dopad pro vlastníky lesů všech typů a bez ohledu na velikost majetku. Je v kompetenci každého vlastníka či správce, aby si příslušné certifikační schéma zvolil sám. Není možné, aby byl tento proces určován někým jiným. Nátlakové či konfrontační výstupy, byť třeba zaštitěné ústředním orgánem státní správy, jsou nepřijatelné.

Certifikace PEFC je dostatečným, prokazatelným dokladem naplňování pravidel trvale udržitelného hospodaření v praxi a dokládání dalších certifikací, které vyžadují některé nadnárodní obchodní řetězce bez znalosti skutečné úrovně hospodaření v lesích, považuje SVOL za zcela nadbytečné. V podobném duchu se ostatně již v roce 2006 vyjádřil i Evropský parlament v průběhu schvalování lesnické strategie EU, který konstatoval, že oba certifikační systémy PEFC i FSC jsou pro ujištění spotřebitelů o trvale udržitelném obhospodařování lesů rovnocenné a zároveň vyzval všechny aktéry k podpoře vzájemného uznávání obou systémů certifikace.

Vlastníte-li certifikát osvědčující trvale udržitelné hospodaření ve vašich lesích,

určitě byste o tom měli informovat nejen své odběratele, ale především obyvatele vašeho města a vysvětlovat, že vaše lesy jsou využívány takovým způsobem a v takovém rozsahu, že jejich stabilita, druhová rozmanitost, produkční schopnost, regenerační kapacita, vitalita a schopnost plnit všechny užitečné funkce lesa zůstanou trvale zabezpečeny. Jen pravidelný a dlouhodobý návštěvník vašeho lesa to pozná i bez toho.

Ing. František Kučera
předseda SVOL

Příprava novely lesního zákona

Na základě usnesení XIII. konference SVOL přistoupil republikový výbor v květnu letošního roku k zahájení prací na novele zákona 289/1995 Sb., o lesích. Jaké jsou zásadní důvody potřeby novelizovat lesní zákon?

Zásadní je snaha zvýšit naši konkurenceschopnost a liberalizovat český lesní zákon, který je podle řady studií nejpřísnějším na světě. V sousedních zemích, kde lesní zákon není ani zdaleka tak přísný jako ten náš, není stav lesů horší než v České republice.

Lesní majetek obcí nebo soukromé osoby již ze své podstaty nemůže být národním bohatstvím, jak uvádí zákon z roku 1995. Nezbytné je také upřesnit základní povinnosti, pravidla obecného užívání lesů a odpovědnost za vzniklou škodu.

Dalším důvodem je bezesporu potřeba odstranit některé technické nedostatky např. nemožnost vrátit les z kategorie lesa zvláštního určení, či lesa ochranného zpět do lesa hospodářského.

Jistě je třeba změnit postavení a povinnosti odborného lesního hospodáře, postavení a pravomoc lesní strážce, zjednodušit a zlevnit hospodářské osnovy,

které neplní svoji roli, a zejména odstranit konečně dvoukolejnost státní správy, která nemá opodstatnění a v jiných oborech ji nenajdeme.

Velmi důležitým důvodem změny lesního zákona je i celé chybějící ustanovení o způsobu kontroly příjmu a měření dříví u zpracovatelů a rovněž potřeba zakotvení nároku vlastníků na náhradu újmy za omezení hospodaření v lesích.

Republikový výbor SVOL dostal nelehký úkol a již při prvním jednání jsme hledali obtížně společný názor na celou řadu problémů. Byla tedy vytvořena pracovní komise, která při zpracování návrhu vycházela ze závěrů pracovní skupiny SVOL k lesnímu zákonu v roce 2012, ale také aktuálních podnětů a připomínek členské základny. Návrh byl schválen na srpnovém zasedání republikového výboru a poté byl

postoupen právní kanceláři k posouzení a doplnění z hlediska formálního a logické provázanosti.

Na jednání s generálním ředitelem státního podniku Lesy České republiky Ing. Danielem Szorádem bylo ujednáno, že budeme s jím pověřenými pracovníky hledat dohodu nad společným návrhem. Jednat chceme samozřejmě také s vedením státního podniku Vojenské lesy a statky a případně dalšími subjekty, abychom byli schopni předložit za vlastníky a správce lesů ucelený společný návrh na úpravu lesního zákona. Do dalšího vývoje novely lesního zákona se jistě promítnou i výsledky jednání představitelů SVOL s novým náměstkem pro lesní hospodářství Mgr. Patrikem Mlynářem.

Ing. Jiří Svoboda
člen předsednictva SVOL

Tradiční setkání vlastníků soukromých lesů Rakouska, Bavorska a ČR

Letošní setkání se uskutečnilo ve dnech 29 - 30. listopadu ve Velkém Meziříčí. Hostitelem byla rodina Podstatzkých, která společně s lesním personálem významným způsobem přispěla k úspěchu jednání. Pozvání české strany přijal prezident rakouského sdružení Land&Forst Felix Montecuccoli, předseda Svazu bavorských vlastníků půdy Albrecht kníže zu Oettingen-Spielberg a další zástupci obou spolků. Za Českou republiku se setkání zúčastnil předseda SVOL František Kučera, předseda Komory soukromých lesů

SVOL Tomáš Czernin, Michael Podstatzký-Lichtenstein, Petr Jelínek a Josef Vovesný.

Jedním z projednávaných témat bylo praktické naplňování zákonných opatření o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh. Na hodnocení reálných dopadů na vlastníky lesů je podle účastníků setkání ještě brzy, teprve praxe ukáže, jak nové informativní povinnosti a kontrola vlastníky lesů a firmy uvádějící dříví a dřevařské výrobky prvně na trh zatíží.

Z hlediska efektivního využívání soukromého majetku a konkurenceschopnosti na trhu vlastníci lesů s obavami také sledují opakující se požadavky Evropské komise na rozšiřování území Natury 2000. Opakují se přístupy, které byly již od počátku vymezení Natury 2000 u orgánů životního prostředí kritizovány (vyločení vlastníků z první fáze nominací, kvalita podkladů, forma jednání, plány péče apod.).

Mezi účastníky setkání není pochyb o potřebnosti společné evropské lesnické strategie a uznávají obecné zásady Nové strategie pro lesnictví, jejíž návrh byl předložen k projednání Evropskému parla-

pokračování na str. 2. »

mentu. Účastníci setkání jsou jednotní v názoru, že aplikace strategie do lesnické politiky však musí probíhat na základě subsidiarity a musí být budována zdola (vlastník, zájmové skupiny, zodpovídající ministerstva), nikoliv primárně z úrovně EK. A neměl by být upozaděn ekonomický a sociální pilíř trvale udržitelného hospodaření v lesích na úkor ekologického.

Co se týče Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020, účastníci setkání nesdílejí obecný názor poklesu biodiverzity v přírodě. Je to zvláště aktuálně problém obdělávání zemědělské krajiny. V lesnictví je vývoj opačný (tvorba smíšených porostů, pestrost obnovních forem vytváří pestrost biotopů), jak potvrzují inventarizace lesů.

Pokud jde o trh se dřívím, je podle účastníků setkání situace z hlediska poptávky a cen sortimentů surového dříví ve střední Evropě stabilizovaná, jen s menšími lokálními rozdíly v obou směrech. Na trhu řeziva a dřevařských výrobků je situace neklidná. Zde se promítá řada světových konfliktů a dlouhodobější hospodářská stagnace některých států.

Setkání bylo zakončeno pochůzkou po lesním majetku rodiny Podstatzkých. Ukázky hospodaření byly zaměřeny na vysokou úroveň zásoby, kvality a přírůstu mýtních porostů založených rodinou Podstatzkých v minulosti (průměrná zásoba mýtních porostů přesahuje 500 m³/ha, porosty jsou zdravé, nejsou poškozené spárkatou zvěří), dále na zakládání smíšených porostů obnovou rozsáhlých porostů s dominancí smrku (systematické rozčlenění pruhovými sečemi s kultivací především buku, jedle) a zvyšování přirozené obnovy.

Ing. Josef Vovesný
odborný poradce

Správa obecního lesa

Lesy obcí a měst tvoří 17% celkové výměry lesů v České republice. Ve vedení měst usednou noví zastupitelé a možná se budou zabývat i otázkou správy a výnosovosti obecního lesa. Na doporučení, jak je vhodné v takovém případě postupovat, jsme se zeptali předsedy SVOL Ing. Františka Kučery a nyní také starosty města Pelhřimova.

Pane předsedo, jak mohou zastupitelé zjistit, zda se v obecním lese dobře hospodaří a že les přináší obci odpovídající finanční příjem?

Odbornou úroveň hospodaření v lese podle zákona zajišťuje obci jako vlastníkoví lesa odborný lesní hospodář. Převážná část lesních majetků byla obcím navráce-na před dvaceti lety. Forma jejich správy je víceméně stabilizovaná a liší se v závislosti na velikosti lesa a poslání lesního majetku – od zajištění hospodaření v lese prostřednictvím zaměstnanců obce, přes vlastní příspěvkové organizace nebo obchodní společnosti po smlouvu o zajištění hospodaření se třetí, na obci nezávislou osobou, příp. pacht lesa takové osobě – např. správě větších sousedních městských nebo soukromých lesů.

Možná, že na některých radnicích bude snaha nového vedení přezkoumat, zda dosavadní hospodaření a ekonomické výsledky odpovídají určitému standardu. Nic proti tomu, pokud je tato snaha korektní a nestojí za ní nějaký osobní zájem. V minulosti jsme bohužel byli svědky toho, že se záhy po komunálních volbách „vyrojíly“ nabídky paušálně a okamžitě slibující novým radním vyšší zisky z obecních lesů.

Co je oním standardem? Mohou být pro nové radní vodítkem údaje

uváděné ve Zprávě MZe o stavu lesního hospodářství – hospodářský výsledek přepočtený na 1 ha lesa a průměrný nájem (od 1. 1. 2014 pacht) z obecního lesa?

Jistým vodítkem být mohou, ovšem jen ve velmi omezené míře. Průměr totiž neuvažuje specifické podmínky a zvlášt-nosti, poslání konkrétního lesního majetku. Je to poměrně složitá záležitost, bez znalostí místních poměrů, odborných a praktických lesnických zkušeností to nelze objektivně posoudit. Záleží na mnoha okolnostech.

Na jakých? Jaké faktory mají rozhodující vliv na výnosovost lesního majetku?

Především je nutné vycházet ze stavu lesa, z dřevinné a věkové skladby porostů a jejich zdravotního stavu. Je rozdíl, zda má obec les na Vysočině, v Polabí či na severní Moravě. Od toho se odvíjí výše těžeb a také zpeněžení dřeva, které je zásadně určováno poptávkou na trhu. Maximální výše těžeb je uvedena v lesním hospodářském plánu, podle něhož má zákonnou povinnost hospodařit každý majitel lesa nad 50 ha. Plán se zpracovává na deset let a tak žádný odpovědný hospodář v první polovině jeho platnosti nevyužívá maximum možného, protože riziko velké kalamity (větrné, sněhové, hmyzí apod.) nikdy nemůžete vyloučit. Dále – tam, kde jsou pouze mladé porosty a málo porostů v mýtním věku, budou logicky těžby nižší a zpeněžení dřeva horší. Je zásadní rozdíl, zda prodáváte smrk nebo buk, jak kvalitní je dřevo, jaké sortimenty (surové kmeny, kulatinové výřezy) dokážete vyrobit a také jakým způsobem dřevo prodáváte. Záleží na přírodních podmínkách, v kterých se lesní majetek nachází, na nadmořské výšce, na objemu a četnosti srážek, na roztržitěnosti lesního majetku, na způsobech pěstování a výchovy lesa (holoseč, přirozená obnova atd.), objemu kalamitního dříví a dalších faktorech, které se promítají nejen do výnosů za prodané dřevo, ale i do nákladů na těžební a pěstební činnost. Výnosovost lesa může snižovat také vyhlášení chráněného území na majetku či neúměrné stavy zvěře.

Jedná se o velký počet vzájemně propojených souvislostí....

Ano, je proto velmi ošidné porovnávat dva různé lesní majetky pouze z hlediska dosaženého zisku z lesa, bez dalších podrobností a informací. Obce nemohou hledět pouze na ekonomickou stránku hospodaření v obecním lese, i když u těch malých, které vlastní stohektarový les, je příjem z lesa zásadní položkou v rozpočtu. Tam, kde se v lesích obce nacházejí např. zdroje pitné vody, je přímo v jejím zájmu, aby tyto lesy byly chráněné a podléhaly jinému režimu. Podobně je tomu u lesů poblíž velkých městských aglomerací, tam je zase kladen větší důraz na jejich rekreační funkci.

Posouzení úrovně hospodaření a ekonomické efektivity na lesním majetku obce je záležitostí pro odborníky, nejen s teoretickými, ale i dlouhodobými praktickými zkušenostmi se správou obecního lesa. SVOL takovou kapacitu má a tuto službu poskytuje svým členům již řadu let. V rámci možností se snažíme vyhovět i žádostem obcí, které členy SVOL nejsou. Nedílnou součástí takového posouzení je pak venkovní pochůzka po lesních porostech a zhodnocení jejich stavu. Za provedenou službu účtujeme pouze přímé náklady (čas pověřených pracovníků a cestovní náklady), neúčtujeme si žádný zisk.

Co by si obec resp. správa obecního lesa měla určitě ohlídat?

Jedním z potenciálních hlavních zdrojů problémů může být způsob prodeje dřeva. Jestliže si obec nebo správa nemůže dřevo prodávat sama napřímo a rozhodne

se využívat služeb „překupníka“, je namís-tě vždy ostražitost. Základem je dobrá evidence vytěženého dřeva, kdy každému kmenu kulatiny dá lesník evidenční číslo, změří jeho délku a průměr a podle krychlících tabulek vypočítá celkový objem vytěženého dřeva. Číselník je prvotním dokladem výroby z lesa, tyto údaje slouží k odměňování pracovníků v těžbě a přibližování a evidenci kulatiny při odvozu z le-sa. Je to sice složité, ale průhledné. Když je na odvozním listu uvedený pouze celko-vý objem dřeva, nemá dodavatel v podsta-tě možnost zjistit, zda při odvozu dřeva na pilu proběhlo všechno v pořádku. Jinou věcí je měření dodané kulatiny u odběra-tele, ale to je na jiný rozhovor. U surových kmenů se na odvozním listu udává pouze celkový objem a počet kusů. Pokud obec nebo správa využívá při těžbě harvestoro-vé technologie, je vhodné, aby její pracov-ník šel na skládku dřeva a serióznost měření uvedeného na sjetině z počítače harvestoru ověřil vlastním měřením, ales-

Chřadnutí smrku v oblasti severní a střední Moravy

Obrovskému zájmu vlastníků a správ-ců lesa, ale i pracovníků státní správy lesů se těšil stejnojmenný odborný semi-nář, který uspořádal SVOL ve spolupráci s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, Lesy České republi-ky a Vojenskými lesy a statky ČR 14. října v Budišově nad Budišovkou.

Přednesené referáty předních odbor-níků z lesnického výzkumu a vysokých škol, poznatky vlastníků lesů a venkovní pochůzka v terénu ukázaly, že se jedná o vážný problém a že bohužel nelze vylou-čit jeho rozšíření i do dalších oblastí ČR.

Postupně odumírající smrky v lokalitě LS Vítkov. Foto: archiv SVOL.

Václavkové kolo v mlazině - LS Opava. Chřadnutí se projevuje ve všech porostech se zastoupením smrku, bez rozdílů věku a způsobu obnovy. Foto: archiv SVOL.

» pokračování na str. 3.

poň u firem, s nimiž nemá dosud žádná zkušenosti.

Chystá SVOL nějaké odborné akce pro nové zastupitele zaměřené na správu obecního lesa?

Na únor příštího roku připravujeme pro starosty a zastupitele dvě velké konferen-ce, jednu v Čechách a jednu na Moravě, které se budou zabývat výnosovostí obec-ních majetků, prodejem dříví, výhodami a nevýhodami různých způsobů hospoda-ření, zodpovědností orgánů obce vyplývají-cí ze zákona o obcích a lesnické legislati-vy, ale i dotacemi do lesnictví.

Termíny, místa konání a podrobný program akcí budou s dostatečným před-stihem uveřejněny na našem webu a v ča-sopisech určených pro místní samosprá-vy.

Děkují.
Marie Růžková

Chřadnutí smrku na severní a střední Moravě postihlo značnou část smrkových porostů v nadmořské výšce do 700m n. m. Změny zdravotního stavu v dospělých smrčínách a negativní vývoj v porostech první a druhé věkové třídy jsou velmi dyna-mické a trvale se zhoršují. Příčin součas-ného špatného stavu je podle odborníků vícero. K nejvýznamnějším patří průběh meteorologických podmínek a historické poškození půdy imisemi, v jejichž důsled-ku chybí v povrchových vrstvách půdy dostatek živin, zejména hořčíku a vápní-ku. V posledních patnácti letech se v regi-onu vyskytují ve vegetačním období pouze nadprůměrné teploty a opakují se peri-ody s extrémními výkyvy srážek vedoucí k nedostatku vody v půdě. Výsledkem je opakovaný stres suchem, který postihu-je především smrk. Souběh klimatického stresu a stresu z nedostatku živin osla-bil smrkové porosty pěstované mimo své klimatické optimum natolik, že začaly být následně rozvraceny podkorním hmyzem

Stromy napadené václavkou lze na první pohled identifikovat zejména barevnými změnami (žloutnutím) a postupnou defoliací. Foto: archiv SVOL.

V bazální části kmene se napadení václavkou projevuje opadem kůry. Foto: archiv SVOL.

a václavkou. Podíl nahodilých těžeb k celkovým těžbám dosahuje na některých postižených majetcích až ke 100 %, což mj. výrazně snižuje aktuální zpeněžení dřeva, připravuje vlastníky o výnosy z let budoucích a skokově zvyšuje náklady na pěstební činnost.

Podle odborníků je nevyhnutelné snížit zastoupení smrku v nižších polohách, tj. v nadmořské výšce 400 až 600 m n. m., kde smrk bude možné pěstovat jen na nejprůzračnějších stanovištích, a to pokud možno ve směsích. I ve vyšších polohách bude nutné se smrkem pracovat se zvýšenou opatrností, hledat vhodná pěstební opatření, která podpoří maximální využití vody uvnitř porostu, a maximálně využívat přirozenou obnovu. Jako účinné opatření dále doporučují snížení obmýtní doby smrku na ohrožených stanovištích až na 60 let. Zároveň také připouštějí, že špatný stav lesních půd může znamenat potenciální problém i pro další dřeviny a dávají proto na zvážení využití přípravných dřevin. Varují před přílišným zvyšováním podílu buku z důvodu jeho nejednoznačných melioračních účinků a zejména očekávané ztráty na produkci.

Pravděpodobnost, že se stávající smrkové porosty v těchto lokalitách nepodaří dopěstovat do myšlného věku, je vysoká a bude mít vliv na kvalitu, množství a vyrovnanost dodávek smrkového dříví pro dřevozpracující podniky v regionu. I proto by měl dřevozpracující průmysl v České republice do budoucna přemýšlet o zpracovávání i jiného dříví než smrkového.

Správci postižených majetků začali smrk z umělé obnovy zcela vyřazovat, nebo zachovávají jeho podíl v nově zakládáných porostech na max. 10 – 20 %. Od státní správy by za účelem řešení situace uvítali vytvoření zónace oblastí chřadnutí smrku jako nástroje diferencovaného přístupu k ochraně a pěstování lesa a aktualizaci platných předpisů týkajících se ochrany lesa proti škodám způsobovaným kůrovcem na úrovni závazné vyhlášky.

Účast nového náměstka ministra zemědělství Mgr. Patrika Mlynáře na semináři dala přítomným vlastníkům a správcům lesa naději, že budou přijata ze strany státní správy lesů opatření, která jim umožní důsledky destabilizace smrku v nižších a středních polohách zvládnout.

Dle TZ SVOL 21. 10. 2014
red.

Právní poradna

Umožňuje náš právní řád konat organizované nebo hromadné sportovní akce v lese za poplatek?

Je nutno rozlišovat, zda je poplatek vybírán

- a) organizátorem akce nebo
- b) vlastníkem lesa

V případě a) je pak nutno dále rozlišovat, zda organizátorem akce je osoba ve veřejnoprávním postavení (např. úřad) nebo osoba v postavení soukromoprávním. U osob s veřejnoprávním postavením bude vybírání poplatku možné jen za předpokladu, že je takový postup právními předpisy výslovně umožněn. Pro osoby veřejného práva totiž platí princip vázanosti zákonem, tj. takovéto osoby mohou činit jen to, co jim zákon výslovně dovoluje. Bude-li ovšem organizátorem osoba soukromého práva, platí princip opačný, tj. princip „co není zákonem výslovně zakázáno, je dovoleno.“ U osob soukromého práva je tedy vybírání poplatků za pořádání organizovaných nebo hromadných sportovních akcí v lese obecně možné vždy

s výjimkou případů, kdy je takový postup zákonem výslovně zakázán. Že by takovýto zákonný zákaz vybírání poplatků vztažitelný na akce v lese existoval, mi není známo.

V případě b) dopadají na vlastníka lesa bez ohledu na jeho právní formu účinky principu „co není zákonem výslovně zakázáno, je dovoleno.“ Současně podle § 20 odst. 5 lesního zákona platí, že organizované nebo hromadné sportovní akce lze v lese konat na základě oznámení orgánu státní správy lesů. V oznámení, které musí být předloženo nejméně 30 dnů před dnem konání této akce, pořadatel uvede místo a termín konání této akce, předpokládaný počet účastníků, způsob zajištění a souhlas vlastníka lesa. Lesní zákon nestanoví podmínky vydání tohoto souhlasu a ani vlastníkově lesa neukládá povinnost souhlas bez dalšího udělit. Pokud tedy bude souhlas vlastníkem lesa udělen oproti uhrazení poplatku, nejedná se podle mého názoru o postup nezákonný.

U akcí proběhnuvších bez souhlasu vlastníka lesa a tedy nelegálních, má vlastník lesa nárok na náhradu vzniklé škody a na vydání případného bezdůvodného obohacení vzniklého organizátorům akce využitím cizích pozemků bez právního důvodu. Pokud mezi vlastníkem lesa a organizátorem nedojde k dohodě, rozhodne o nárocích vlastníka soud. Současně má vlastník lesa možnost dát podnět k zahájení řízení o přestupku podle § 53 odst. 1 písm. p) lesního zákona nebo o jiném správním deliktu podle § 54 odst. 2 písm. c) lesního zákona, řízení o těchto deliktech povede orgán státní správy lesů.

Odpověď zpracoval:
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Advokátní kancelář
Pásek, Honěk a partneři
Mendelova univerzita v Brně

LOS aktuálně

V souvislosti s aktivací Lesní ochranné služby (LOS) oznamujeme všem majitelům a uživatelům lesa, že její činnost bude zabezpečována v obdobném odborném rozsahu, jako tomu bylo v minulosti.

Lesní ochranná služba Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Jíloviště-Strnady, byla v současné podobě zřízena jako organizační složka útvaru ochrany lesa (v roce 2007 přejmenovaného na útvar Lesní ochranné služby) na základě pověření MZe ČR v roce 1995. Navázala na činnost předchozího oddělení, jež se zabývalo kontrolou, evidencí a prognózou výskytu lesních škodlivých činitelů. Regionálně je LOS v současnosti rozdělena do dvou pracovišť: Jíloviště-Strnady (oblast „Čechy“) a Frýdek-Místek (oblast „Morava a Slezsko“).

Nabídka činností

LOS z pověření Ministerstva zemědělství ČR zajišťuje zejména poradenskou činnost na úseku ochrany lesa pro všechny subjekty obhospodařující les (odborné posudky, rozbor vzorků apod.), pořádání seminářů s tematikou ochrany lesa pro lesnickou praxi a SSL, kontrolu biotických škodlivých činitelů v lesních porostech, stanoviska k žádostem o dotace ve smyslu platné legislativy, metodickou pomoc při rozsáhlých opatřeních proti biotickým škodlivým činitelům, centrální evidenci výskytu škodlivých činitelů a jimi působených ztrát, zpracovávání ročních přehledů výskytu škodlivých činitelů a rámcových prognóz, zpracovávání materiálů zaměřených na praktickou ochranu lesa, testování biologické účinnosti pesticidních látek na ochranu lesa včetně vydávání Seznamu povolených přípravků na ochranu lesa, ověřování a optimalizaci kontrolních a obranných opatření a mezinárodní spolu-

pokračování na str. 4. »

práci v ochraně lesa. Základní rozsah těchto činností je pro všechny zájemce, majitele a uživatele (držiteli) lesů poskytován zdarma, činnost LOS je plně kompenzována z prostředků MZe ČR.

Poradenská služba vlastníkům lesa

Nejčastějším, přímým kontaktem pracovníků LOS s lesním provozem, s majiteli a uživateli lesa, je vyřizování poradenské služby, a to na základě žádostí, které mohou být podány různým způsobem - telefonicky, elektronickou či běžnou poštou, přímým kontaktem. Na základě žádosti o poradní službu provedou pracovníci LOS analýzu dodaných materiálů, rozbor vzorků, fotografické dokumentace, popisu případu, případně po dohodě s žadatelem skutečnou terénní šetření na místě. Tato poradenská služba pro lesní dřeviny a porosty vede k determinaci původce poškození a návrhu možných ochranných a obranných opatření. Náležitý způsob odběru a zasílání vzorků pro rozbor je podrobně popsán na webových stránkách LOS (www.vulhm.cz).

V případě jakýchkoliv nejasností je možno kontaktovat jednotlivé pracovníky LOS, kteří podají příslušné vysvětlení.

Semináře a školení

Další významnou činností služby LOS v přímém styku s lesním provozem jsou semináře a školení, kde jsou předávány praktické zkušenosti s ochranou a obranou proti biotickým škodlivým činitelům, novinky v tomto oboru, informace o výskytu těchto činitelů v uplynulém období a krátkodobá prognóza jejich výskytu, ať už celorepublikově či regionálně. Nejčastěji jsou organizovány semináře na krajské úrovni, nicméně je možno dojednat školení či seminář na jakékoliv regionální úrovni, případně i úzce zaměřený pro vybranou skupinu zájemců určitého dílčího území, nebo majetku. Obdobně si mohou zájemci po dohodě s pracovníky LOS vybrat konkrétní téma přednášek pro danou oblast zájmu. Kromě těchto regionálních akcí je každoročně pořádán celorepublikový seminář LOS se zahraniční účastí (Polsko, Slovensko), kde jsou účastníci seznamováni s činností LOS, přehledem výskytu lesních škodlivých činitelů za uplynulý rok a výhledem na rok následující, novinkami v ochraně lesa a výzkumnou činností pracovníků LOS a jiných oborů výzkumného ústavu a dalších vědeckých pracovišť se zaměřením (alespoň částečně) na les a lesnictví. Informace o konání a přihlášce na tento seminář (obdobně jako i další materiály LOS) jsou uveřejňovány na webových stránkách LOS, případně v lesnickém odborném tisku (např. časopis Lesnická práce). Na jednotlivých akcích LOS jsou poskytovány tištěné materiály LOS, zejména „Letáky LOS“ – metodické pokyny pro ochranu a obranu proti vybraným škodlivým činitelům. Tyto materiály lze rovněž získat poštou a jsou také dostupné v elektronické formě na webových stránkách LOS.

Přehledy výskytu lesních škodlivých činitelů

Pracovníci LOS každoročně zpracovávají přehled výskytu lesních škodlivých činitelů za uplynulý rok. Pro tuto důležitou a dlouhodobou činnost (LOS má v evidenci databázi již za více než 50 let) jsou vždy v počátečních měsících následujícího roku shromažďovány údaje o výskytu těchto činitelů a to na základě poskytnutých informací od jednotlivých vlastníků lesů. Pravidelně jsou v přehledech zahrnuta data ze všech státních lesů, většiny městských a obecních lesů a větších majitelů lesů, avšak jen částečně od „drobných vlastníků“. V posledních letech se nám daří zpracovat údaje z maximálně 70 % našeho území (lesů). Vyzýváme tímto všechny další majitele, kteří doposud neposkytovali tyto údaje, aby nás kontaktovali, nebo sledovali výzvy na webových stránkách LOS. Obdobně vyzýváme všechny zájemce, majitele a uživatele lesů ke kontaktu s pracovníky LOS ve smyslu všech činností, které LOS vykonává.

Adresy a kontakty pracovníků LOS:

pracoviště Strnady - ústředí:

(oblast – Čechy)

Strnady 136, 252 02 Jíloviště

Doručovací pošta:

156 00 Praha 5 – Zbraslav

Kontakty na ústředí:

tel.: 257892222; fax: 257920648,

e-mail: los@vulhm.cz

Mobilní spojení a e-mail na konkrétní pracovníky:

602 351 910, knizek@vulhm.cz;

602 298 804, liska@vulhm.cz;

724 352 558, peskova@vulhm.cz;

606 688 883, modlinger@vulhm.cz;

602 298 802, zahradnik@vulhm.cz;

606 657 052, zahradnikova@vulhm.cz;

602 291 763, novotny@vulhm.cz

pracoviště Frýdek – Místek:

(oblast – Morava a Slezsko)

Na Půstkách 39,738 01 Frýdek Místek

mobil: 602 277 596

e-mail: lubojacky.j@seznam.cz

Domovská stránka Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.: www.vulhm.cz

Těšíme se na spolupráci s Vámi!
Lesu zdar!

Ing. Miloš Knížek, Ph.D.
vedoucí LOS

ROZHOVOR

Lesní majetek města Chrudimi patří svojí výměrou mezi středně velké majetky, využití potenciálu příměstských lesů je však velkou inspirací pro další města a jejich lesní správce. O rozhovor jsme požádali jednatele Městských lesů Chrudim, s. r. o., Ing. Zdeňka Odvárku.

Mohl byste nejprve naše čtenáře seznámit se základními charakteristikami chrudimských lesů?

Lesní majetek města je soustředěný do dvou celků, má výměru 464 ha. Větší část pokrývají lesy hospodářské (328 ha), zbytek tvoří lesy zvláštního určení, především lesy příměstské se zvýšenou rekreační funkcí. Lesní majetek se nachází v nadmořské výšce 300-500 m n. m. Na majetku byla vyhlášena jedna NPR (Habrov o velikosti 12 ha), rekreační lesy Podhůra zasahují do CHKO Železné hory. Kromě chrudimských lesů obhospodařuje naše společnost lesy tří sousedních obcí.

Jaká je historie Vašich lesů?

Lesnický úsek rekreační lesy Podhůra je s Chrudimí svázán již od 13. století, původně to byl tzv. Špitální les, který patřil ke Špitálu sv. Kateřiny. Revír Pohled

(hospodářské lesy) se stal majetkem města až v 18. století.

Z nedávné minulosti se dosud potýkáme s důsledky vichřice Ivan (u nás přesněji zařazené mezi tornáda třídy F2), která se naším majetkem doslova prohnala v červnu 2008. Během 20 vteřin kalamity nám spadly čtyři etáty.

Jak vysoký máte etát a co přirozená obnova?

Roční etát činí 3 450 m³, dřevo z velké části obchodujeme přes SVOL. Z dřevin převažuje SM (44 %), poměrně silné zastoupení má BO (20 %) a modřín (11 %), BK a DB mají po 6 %, KL 2 %. Naše lesy nejsou nijak zvláště výnosové, průměrná hmotnatost těžby MÚ ve smrku je 0,70 m³, v borovici je to ještě slabší.

Snažíme se co nejvíce o přirozenou obnovu, ale podmínky k tomu u nás nejsou moc příhodné, přirozená obnova představuje cca 20-30 % zalesnění.

Jak provozujete myslivost? Máte vlastní honitbu?

Městské lesy Chrudim provozují myslivost ve vlastní „režijní“ honitbě, výměra honitby je 789 ha, žije zde především zvěř srncí, mufloní a černá. V roce 2006 byl založen chov zvěře dančí.

Kdy jste se začali orientovat ve větší míře na rekreační funkce městských lesů? Co Vás k tomu vedlo?

Všechno se vrací dokola, i my jako lesníci se vracíme k tomu, co dělali naše dědové a pradědové. Z dochovaných záznamů víme, že lesy v lokalitě Podhůra byly hojně navštěvovány již za Marie Terezie, byla tady provozována výletní restaurace. Potenciál zdejších lesů pro naplňování rekreačních funkcí je obrovský, do dvacetičtyřtisícové Chrudimi je to 3 km, do Pardubic 12 km.

V roce 2004 jsme zahájili projekt rekreačních lesů Podhůra, prvním krokem bylo převedení 123,63 ha z hospodářského lesa na kategorii lesů zvláštního určení (lesy příměstské a lesy se zvýšenou rekreační funkcí). Jeho cílem bylo propojení městského prostředí Chrudimi s komplexem lesů na Podhůře, doplnění tohoto území o prvky k rekreaci a sportu a vzdělávací aktivity. Projekt byl řešen ve spolupráci s dalšími partnery: Město Chrudim, Město Slatiňany, Lesy České republiky, s. p., Obec Rabštejská Lhota, Mikroregion Chrudimsko.

Na realizaci projektu jsme využili dotační prostředky z více zdrojů v celkové výši cca 30 mil. Kč. Především byly využity prostředky z Regionálního operačního programu, dotace od Pardubického kraje a dotace Města Chrudim.

Jak se výrazný podíl rekreační lesů na majetku promítá do hospodaření? Žádali jste město jako vlastníka o snížení pachtu z lesních pozemků?

Tento krok se zatím vlastního hospodaření v lesích nijak výrazně nedotkl (pouze jsme v některých částech lesních porostů prodloužili obmýtí a usměrnili těžby), ale klade vyšší nároky na údržbu cest a prvků k rekreaci.

Před dvanácti lety jsme měli pouze lesnickou hospodářskou činnost, dnes činí 50 % činností firmy ostatní aktivity (především rekreační, sportovní a vzdělávací). Pacht z lesních pozemků je určen soudním znalcem, v současnosti ale mnohem větší přínos pro město a jeho obyvatele má právě využití rekreačních funkcí městského lesa. O úpravu nájmu z důvodů rekreace jsme nežádali, naše činnosti v rekreačních lesích jsou nám ale z velké části hrazeny z rozpočtu města pomocí neinvestiční dotace.

Jakou máte zpětnou vazbu na tyto aktivity? Zlepšilo se vnímání městského lesa ze strany veřejnosti?

Odezva ze strany veřejnosti na tyto aktivity je veskrze pozitivní. Před deseti lety navštívilo městské lesy cca 450 houbařů za rok, dnes navštíví naše lesy ročně více než 50 tisíc lidí.

Nemáte problémy s takovým náporem návštěvníků?

Zní to možná paradoxně, ale smyslem rekreačních lesů je usměrňování návštěvnosti lesů. Prostě máme v lese návštěvníky tam, kde je chceme mít. Hlavním „lákadlem“ do našich lesů je rozhledna Bára, devadesát procent návštěvníků jde od parkoviště po opravené cestě tam a zpátky. Deset procent se možná vydá o kousek dál, ale do dalších částí CHKO už nejde téměř nikdo. Součástí návštěvnické infrastruktury je také obslužný domek s občerstvením (občerstvení provozuje na základě pronájmu soukromá firma), toalety a odpadkové koše.

S vandalstvím a poškozováním rekreačních a vzdělávacích prvků v lese naštěstí zásadní problémy nemáme, velmi úzce ale spolupracujeme s naší městskou policií a území kolem rozhledny Bára je pod dohledem kamer.

Rekreační lesy budete jistě rozvíjet dále. Co plánujete v nejbližší budoucnosti?

Každý rok se snažíme v našich rekreačních lesích přijít s nějakými novinkami. Letos jsme vybudovali první příměstský singltrek v ČR - singltrekovou stezku o délce 1300 metrů, výhledově by měla mít 10 – 15 kilometrů. Na rok 2015 připravujeme stezku pro imobilní občany, v cykloparku Podhůra plánujeme postavit altán a pumptrack.

Ve spolupráci s městem, CHKO Železné hory a Národním geoparkem Železné hory máme v plánu vybudovat návštěvnické a vzdělávací centrum Podhůra. V současné době máme na tuto stavbu schválené stavební povolení. Ve veřejné architektonické soutěži zvítězil z 28 soutěžících návrh nízkoenergetické dřevostavby Ing. arch. Pavlíka a Ing. arch. Meda.

Domníváte se, že by vlastník lesa měl dostávat od státu náhradu za mimoprodukční funkce lesa?

U lesů zvláštního určení, tedy i příměstských a lesů se zvýšenou rekreační funkcí, existuje alespoň drobná výhoda - nejsou předmětem daně z nemovitých věcí a k některým dotačním titulům mají jejich vlastníci lepší přístup než vlastníci lesů hospodářských.

Podle § 36 zákona o lesích vlastníkově těchto lesů ale náleží také náhrada zvýšených nákladů, pokud mu z omezeného způsobu hospodaření v nich vzniknou. Realita je ale bohužel někde jinde. Na jedné straně se velmi stupňuje tlak na rekreační využití lesů, ale této společenské poptávce neodpovídá dotační politika státu, která by alespoň přímo vynaložené náklady vlastníkům rekreačních lesů měla hradit.

Také v současnosti platný lesní zákon z roku 1995 je zastaralý, z hlediska rekreace a vzdělávání neodpovídá dnešní situaci (např. zákonná úprava odpovědnosti vlastníka lesa z hlediska užívání rekreačních lesů občany).

Kdy jste začali s lesní pedagogikou? Na jaké cílové skupiny se zaměřujete, jaké programy poskytlujete?

Lesní pedagogiku chápeme jako neoddelitelnou součást rekreační funkce lesa. První osvědčení pro lesního pedagoga jsme získali již v roce 2006, postupně jsme začali tyto aktivity rozvíjet a profesionalizovat. V současnosti jsou v naší společnosti zaměstnáni čtyři certifikovaní lesní pedagogové.

Typická a unikátní konstrukce rozhledny Báry je vyrobena z modřínového a dubového dřeva z chrudimských městských lesů. V popředí neobvykle řešené kryté ohniště tvořené dubovými kmeny a ocelovými lanky.

Původní rozhlednu zničila vichřice v r. 2008. Její horní část byla využita v r. 2011 pro vybudování boulderingové lezecké stěny pro děti 8-12 let, která nevyžaduje jištění jistícími úvazky.

Venkovní tělocvična je součástí jednoho ze zastavení naučné stezky, zahrnuje šest cvičebních prvků pro dospělé, které plně odpovídají náradí v posilovně, a dětský multifunkční prvek. Foto: archiv SVOL.

V rámci programů lesní pedagogiky intenzivně využíváme naučnou lesní stezku Podhůra (jedna z prvních aktivit v rekreačních lesích, byla vybudována v roce 2007).

Poskytujeme vzdělávací programy pro všechny cílové skupiny, od mateřských škol přes základní školy a školy vyššího stupně po seniory i hendikepované občany.

Od počátku pořádáme pravidelné akce pro širokou veřejnost – „Otevírání studánky“ a „Svatojánské slavnosti“ v rámci zahájení nové sezóny v rekreačních lesích a „Slavnost na Čertově skalce“ při jejím ukončení (v letošním roce proběhl již devátý ročník). V průběhu roku se v rekreačních lesích každoročně uskuteční několik dalších jednorázových akcí, např. turistické pochody generací, kočárkování, cyklistické závody, promítání filmů atd.

Jak se vyvíjel počet účastníků programů lesní pedagogiky? A jak je to s financováním těchto aktivit?

Počet účastníků programů lesní pedagogiky se od roku 2009 zvýšil více než šestinásobně.

V rámci programů si účastníci ze škol přispívají 30- 50 Kč na osobu.

Vítanou finanční pomocí na aktivity lesní pedagogiky je pro nás zapojení do projektu SVOL „Poznávej les všemi smysly“, který spolufinancuje Ministerstvo zemědělství.

Děkuji Vám.

Marie Růžková
(3. 10. 2014)

Ze zasedání Lesnického spolku Rakouska

Souběžně s probíhajícím dřevařským veletrhem v Klagenfurtu se ve dnech 3. – 5. září konalo zasedání Lesnického spolku Rakouska, na které byli pozváni také zástupci SVOL. Hlavním tématem veřejné části jednání spolku byla potřeba úspěšného spotřebitelského řetězce Les&Dřevo se zaměřením na pracovníky, kteří stojí za úspěšným obhospodařováním lesů a zpracováním dříví. Tématem příspěvků bylo zvýšení atraktivity profesí v lese a v dřevařských provozech a rozšíření vzdělanosti v těchto oborech. Budoucnost vidí v systému vzdělávání formou kurzů a seminářů pro drobné vlastníky a v profesionalizaci sdružení a firem poskytujících služby v lesích a zpracování dříví k ovládnutí výkonové techniky. Tomuto cíli je přizpůsoben systém vzdělávacích zařízení a pro tento účel se i zakládají zařízení nová.

Inspirace pro nestátní sektor v ČR

Jsme si vědomi toho, že systém organizace spotřebitelského řetězce je jako celek do našich podmínek nepřenosný. Rakousko má jinou vlastnickou strukturu lesa, jen 17 % lesa státního a vysoký počet drobných vlastníků (smíšené vlastnictví lesa a zemědělské půdy a individuální služby pro turistiku), rozptýlenou zástavbu venkova, převládají odlišné přírodní podmínky (převaha prudkých svahů vyššího horského pásma s lanovkovými terény a vysokými srážkami). Hlavní je však dlouhodobý individuální vztah vlastníka půdy k jeho majetku v řádu generací, který je sice ovlivňován společenskými změnami, ale jen evolučně.

Naproti tomu v ČR převládá státní vlastnictví lesů se specifickou transformací po roce 1992 s totálním oddělením zajišťování výkonu hospodaření od správy. Až na výjimky je u nás též oddělené hospodaření s lesem a hospodaření se zemědělskými pozemky. Zásadní je rozdíl v násilném přerušení individuálního vztahu k půdě jak v zemědělství, tak lesnic-

tví. Po roce 1989 se podařilo obnovit tento vztah jen částečně. Přesto jsou ale pro nestátní sektor v ČR přístupy našich sousedů Rakouska a Bavorska v obdobných přírodních podmínkách inspirativní. Přístup „Lesy chránit a využívat“ (ve smyslu aktivní péče), prezentovaný vlastníky lesů i profesními spolky, tam má dominantní politickou podporu, neboť i politici na úrovni regionů pocházejí velmi často z tohoto prostředí, velmi často rodinnou půdu zdědili a dále o ni pečují, což není dokonce vzácné ani na úrovni ministrů.

Dalším důvodem rozvíjení vztahů s našimi sousedy je skutečnost, že několik miliónů surového dříví ročně míří od nás bez zpracování k našim sousedům. Právě tam můžeme nalézt dobré příklady, jak cennou domácí surovinu zhodnotit převážně v regionu včetně zajištění pracovních příležitostí.

Z nabídky osmi doprovodných celodenních exkurzí jsme si vybrali témata „Servis pro malé vlastníky lesů v Korutanech“ a „Hospodaření ve smíšených lesích na soukromém majetku Hollenburg“. Exkurze do terénu zaměřená na problematiku služeb pro malé vlastníky lesů byla vzhledem k malému zájmu zrušena (převážil zájem o ledovkovou kalamitu ve Slovinsku), a proto jen seznámení s problematikou dle tištěného průvodce.

Servis pro malé vlastníky lesů v Korutanech

Služby pro zdejší malé vlastníky zajišťuje Společnost pro lesní hospodářství Korutan s. r. o. (WWG Kärnten), založená Lesním spolkem Korutany. Lesní spolek a regiony mají v této servisní společnosti majetkové podíly. Společnost zajišťuje profesionální péči o malé a střední vlastníky lesů, poradenství a především prodej surového dříví včetně těžby, transportu, finančních záležitostí a evidence objemu. Společnost působí od roku 2012 v pěti regionech, má 17 spolupracovníků pro přímý styk s vlastníky, pro výkon služeb je v terénu 16 jednotek pro 2200 vlastníků. V roce 2013 bylo obchodováno 225 tisíc m³ surového dříví k padesáti různým odběratelům. Je respektováno i přání majetku s dodávkou konkrétnímu odběrateli (v tomto případě účelem není vždy maximální zisk, ale udržení dlouhodobých vztahů). Dodávky jsou směřovány jak k průmyslovým firmám, tak pro malé i střední odběratele k udržení jejich struktury, v sortimentech pilařské kulatiny, vlákniny, energetického dříví kusového i štěpky. K řízení dodávek slouží speciální, pro spolek programovaný systém WWG Manager. Cílem je služby vlastníkům postupně rozšiřovat.

Otázka zajištění odborného hospodaření v lesích vlastníků malých výměr si i u nás v ČR v souvislosti s připravovanou novelou lesního a mysliveckého zákona zasluhuje významnou pozornost.

Hospodaření na lesní správě Hollenburg

Soukromý majetek bratrů Kyrle (dříve rodiny Dietrichstein) o rozloze 8500 ha se rozprostírá na jih od Klagenfurtu v pohorí Karavanky na hranicích se Slovinskem a 600 ha se nachází ve Vídeňském lese. Korutanský závod má 6000 ha hospodářského a ochranného lesa, 2000 ha neproduktivních ploch, 500 ha pastvin, polí a ostatních ploch. Nadmořská výška od 500 (údolí řeky Drávy) do 1500 m n. m., srážky 1500 - 1800 m/rok, které jsou rozhodující pro výborný růst dřevin na hnědých hlinitých půdách s podložím vápence a dolomitu. Hranice smrkového pásma je dle expozice v 1300 – 1600 m, ke hranici vysokého lesa kromě smrku vystupuje i modřín.

Dominující lesní společenstva patří vyššímu horskému pásmu smrko-jedlových bučin. Zastoupení dřevin: SM 56 %, JD 7 %, MD 11 %, BO 2 %, BK 22%, ostatní dřeviny 2 %.

Smrku se daří velmi dobře s výjimkou jižně exponovaných stanovišť, velmi je žádaná i jeho jemná vnitřní struktura (téměř bez pryskyřičných výronů). Jedle

bělokorá se vyskytuje ve starých porostech, v porostech středního věku je vzácná (období holosečí pro válečné reparace), z hlediska ohrožení oblasti silnými větry je zvýšení zastoupení žádoucí. Buk je pěstební výzvou v pohoří Karavanky. Do polohy 1000 m překračuje přírodní potenciál této dřeviny všechny ostatní. Prosvětlení a clonění vedou často k velkoplošnému vzniku čistého zmlazení této dřeviny, chybějící pěstební péče v minulosti vedla často k nízké kvalitě dnešních starých porostů. Opomíjení výchovy vedlo k přestihlení a následným škodám sněhem (kalamita v oblasti Slovinska zasáhla i tuto oblast, i když výrazně menší intenzitou). Modřínu se daří v oblasti výborně, tvoří na většině stanovišť sloupy a zmlazuje se na volných plochách lehce.

Koncepce pěstování lesa

Lesní hospodářský plán si vyhotovuje lesní správa vlastními kapacitami na decenium a provádí každoroční aktualizaci (technologie se s naší neliší). Těžba se provádí z 2/3 pruhovými sečemi nebo náseky v lanovkovém terénu (80% terénů). Jemnější způsoby jsou omezeny jen na příznivější terény pro přibližování dříví. Šíře seče na výšku stromu je dostačující pro výkonnost lanovek a optimální pro boční zmlazení buku a modřínu. Smrk z vlastní produkce je uměle zalesňován. Pěstební cílem v lanovkových terénech jsou smíšené porosty smrku, modřínu, buku a jedle s ideálním podílem smrku cca 50 %, maximálním podílem smrku 70 %. Zajištění kultury se daří do 7 let po těžbě, na základě trvalé regulace vlivu jelení a srnčí zvěře. Těžištěm péče o smíšené

porosty je včasná pěstební péče k úpravě dřevinné skladby v mladých porostech, především z hlediska kvality u buku a podpory jehličnanů, tyto zásahy jsou státem podporovány. Dolní části svahů mají za cíl pěstování cenných sortimentů buku (v stávajících porostech je problém nepravého jádra již ve věku mladším než 80 let).

Etát - těžba - přírůst - mechanizace

Etát činí 23 tis. m³/rok, roční těžba se přizpůsobuje situaci na trhu a činí 22-25 tis. m³, běžný přírůst 31 tis. m³. Cca 19 tis. m³ jehličnanů je přímo prodáno na pily a celulóžky v Korutanech, listnáče jsou z 15 % prodány přes obchodníka do Itálie, 15 % jako vláknina a palivo je místně odbyto v různé formě (možnost transportu sortimentů po železnici).

Těžba je zajišťována z 20 % vlastními zaměstnanci (výchova v mladých porostech), 70 % podnikateli, 10 % spolupracujícími sedláky. Harvestory lze využít v rozsahu do 20 %. Dominují lanovky a procesory, pro tento účel bylo investováno do rozšíření hustoty odvozních cest.

Vlastní mechanice: traktor, lanový systém do probírek s procesorem, dva speciální nákladní automobily pro odvoz dříví z odvozního místa na dvě nakládací stanice železnice - tím je zajištěna absolutní kontrola odbytu dříví, optimální roztržení řady sortimentů na odvozním místě a přímý odvoz paliva odběratelům. Park je vybaven vlastní dílnou, bagrem a jedním nákladním autem pro běžnou údržbu cest.

Pomocné provozy

Vlastní školka produkuje 350 tisíc sazenic, z toho 80 % je prodáno do regionu. Přednost dávají prostokořeným sazenicím, protože kontejnerové sazenice menších objemů se neobejdou bez

deformací kořenů a kontejnerové sazení většími objemy jsou velmi nákladné na produkci i transport. Významným artiklem je bukové palivo. Je manipulováno dle potřeby a dodáváno vlastním dopravním prostředkem buď suché, nebo čerstvé přímo k místním zákazníkům.

Lov a rybářství

Podobně jako u většiny vlastníků půdy představuje lov významný zdroj příjmů. Cca polovina plochy majetku je smluvně pronajata k odstřelu. Na polovině, zvláště hřebenové partie Karavank, se provádí individuální lov s doprovodem formou šoulání k odstřelu srnčí a kamzičí zvěře. Jelení zvěř, z lesnických důvodů jako velmi problematická, se drží zkrátka.

Velmi významné pro podnik je rybářství - ze tří umělých jezer s celkovou plochou 700 ha je jedno pronajato. Na dalších dvou jezerech je vybudována síť prodejních míst pro rybářské povolenky. Tato nabídka je doplněna zřízením deseti přístavů pro čluny, které jsou doplněny bezpečnostní službou.

Výše uvedenou podrobnou informaci o majetku nám podal lesmistr Lesní správy Hollenburg DI Hans Mattanovich a systém péče pak dokumentoval na řadě příkladů v terénu. Je jistě inspirací pro soukromé, ale i městské a obecní lesy v ČR, které mají majetky v řádu tisíců hektarů. Řada našich firem si již v tomto smyslu své hospodaření v posledních letech optimalizovala.

Závěr

Dle zkušeností obdobných firem u nás, v Rakousku i Bavorsku, a to nejen nestátních lesů, ale i státních lesů je zřetelné, že tzv. totální outsourcing hospodaření

není pro řádné lesní hospodaření optimální. Vlastník významné výměry lesů by měl mít pod plnou kontrolou produkci sadebního materiálu, prodej dříví dle hodnoty sortimentů a myslivecké hospodaření jako minimální program. Přiměřený podíl vlastních zaměstnanců pro výkon hospodaření je nezbytný (důvody jsou místní znalost, znalost nákladů výkonů, stabilizace zaměstnanců pro zajištění kvalifikace a další vzdělávání, zvládnutí mimořádných situací a další). Vlastníci lesů v řádu stovek ha samozřejmě využívají více služeb podnikatelů k zajištění výkonů, které vyžadují nákladnou mechanizaci, nebo rozšíří své možnosti poskytování služeb dalším vlastníkům. Další cestou, jak vidíme na příkladu sousedů, jsou speciální služby a poradenství poskytované právníckými osobami pro malé a střední vlastníky lesů na regionální úrovni pro sdružení vlastníků.

Rakousko je zemí, kde dříví především jako stavební materiál, ale i v nábytkářství a papírnictví, má velkou úctu. Pro veřejné stavby se doporučuje alespoň 50% využití dříví jako konstrukčního materiálu. Na takové veřejné stavbě - vyhlídkové věži (z roku 2012) s názvem Pyramida, poblíž jezera Wörthersee, byla naše exkurze zakončena. Pro zajímavost a inspiraci: jedná se o sto metrů vysokou věž, kombinaci kovu se dřevem, základním konstrukčním materiálem je modřín (spotřeba 600 m³). Věž je vybavena výtahem a tubusem pro adrenalinový skluz. V přízemí se nachází restaurace a sály pro společenské a rodinné příležitosti.

Ing. Josef Vovesný

Ing. Petr Jelínek

Ve zkratce

- V rámci projektu „Poznávej les všemi smysly“, který je spolufinancován Ministerstvem zemědělství a Krajem Vysočina, uspořádal SVOL 24. září ve spolupráci s dalšími partnery, Městem Pelhřimov a Městskou správou lesů Pelhřimov s. r. o., odborný seminář „Lesní pedagogika jako prostředek vzdělávání, výchovy a komunikace“. Cílem semináře bylo podnítit vlastníky a správce obecních i soukromých lesních majetků k provozování aktivit lesní pedagogiky, seznámit je s hlavními zákonnými povinnostmi provozovatelů lesní pedagogiky a možnostmi financování těchto aktivit z veřejných rozpočtů. Součástí semináře byly praktické ukázky aktivit lesní pedagogiky v terénu. Seminář, původně plánovaný jako akce regionálního rázu, se těšil zájmu účastníků z různých koutů republiky. Podrobnosti na www.svol.cz
- 8. října se na Šumavě setkali ředitelé českých, bavorských a rakouských státních lesů se zástupci významných správců lesních majetků a firem z odvětví pilářského, papírenského a nábytkářského průmyslu z ČR, Německa, Rakouska a Švédska. Akci zorganizovaly Lesy ČR pod záštitou ministra zemědělství, kterého zastupoval náměstek pro lesní hospodářství Patrik Mlynář. Za SVOL se akce zúčastnil předseda František Kučera. Dle jeho vyjádření bylo setkání nejen příležitostí získat přímé informace o způsobech zajišťování trvale udržitelného hospodaření ve státních lesích středoevropského prostoru, ale jednoznačně také potvrdilo, že certifikační systém PEFC je vhodným nástrojem k prosazování trvale udržitelného hospodaření na majetku a zároveň i jedním ze způsobů nezávislé kontroly vlastního hospodaření.
- 16. října se konalo pravidelné zasedání republikového výboru SVOL. Stěžejními body programu byly závěry ze semináře „Chřadnutí smrkových porostů v oblasti střední a severní Moravy“, aktuální informace z přípravy Programu rozvoje venkova

Ze semináře k lesní pedagogice. Foto: archiv SVOL.

2014-2020, vývoj společného obchodu se dřívím členů SVOL, příprava ČSN Umělá obnova a zalesňování a chystané změny legislativy s vazbou na hospodaření v lesích – novela zákona o lesích, projednání priorit pro novelu zákona o myslivosti, novelizace „úhradové“ vyhlášky č. 55/1999 Sb., novela zákona o ochraně příro-

dy a krajiny týkající se poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou nebo trvající na pozemcích ve vlastnictví státu a novela téhož zákona týkající se právní úpravy národních parků.

- 29. října proběhlo v Poslanecké sněmovně 1. čtení senátního návrhu zákona o Národním parku Šumava a o změně

zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Návrh zákona byl zamítnut. Pro údajnou nekonceptnost a chybějící systematiku komplexní ochrany všech národních parků s návrhem vyjádřila nesouhlas na svém červencovém zasedání vláda ČR s tím, že do legislativního procesu postoupí vlastní návrh zákona. S návrhem pracovní verze této novely zákona byli seznámeni členové rad jednotlivých národních parků v průběhu července a srpna. K návrhu se kriticky vyjádřil SVOL i obce Svazu NP Šumava. Některým požadavkům sice bylo vyhověno, ale v zásadních záležitostech zůstal materiál nezměněn. Návrh zákona byl postoupen do oficiálního připomínkového řízení, v jehož průběhu došlo k některým úpravám, které konvenují s názory nevládních ekologických organizací a současně pro ně nelze najít oporu v připomínkách uplatněných oficiálními připomínkovými místy. Tyto změny významně zhoršují postavení obcí a vlastníků lesů na území národních parků a SVOL s nimi zásadně nesouhlasí. Je otázkou, zda bude nakonec návrh zákona postoupen do vlády a jak si bude vést v následujícím legislativním kolečku.

- Účinností novely vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, se od 1. listopadu mění podmínky pro kácení stromů mimo les. Některé zásadní připomínky SVOL k navrhované novele nebyly ze strany MŽP akceptovány. Nově bude možné kácet bez povolení pouze ovocné dřeviny, a to na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří a ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň. U všech ostatních dřevin s obvodem kmene větším než 80 centimetrů ve výšce 130 centimetrů bude pro kácení zapotřebí povolení od orgánu ochrany přírody (obecní resp. městský úřad). Do konce listopadu t. r. by měla být ve Věstníku MŽP zveřejněna nová metodika pro ochranu dřevin a jejich kácení.
- Podle sdělení ministra zemědělství ze dne 19. 11. 2014 chystá ministerstvo společně s Podpůrným a garančním rolnic-

kým a lesnickým fondem pro příští rok nové dotační programy nejen pro zemědělce, ale také na podporu lesního hospodářství. Mělo by se jednat o programy na podporu nákupu strojů a mechanizačních prostředků pro vlastníky lesů a školkařských provozoven. Předpokládá se také otevření programu podpory nákupu techniky nebo technologií, které umožní zpracování dřeva a dřevního odpadu ve dřevozpracujících provozovnách. Výši podpory stanovuje PGRLF na základě ekonomického vyhodnocení všech žádostí, takže při podání nebude známa. Konkrétní finanční podpora pro prvovýrobce je ve formě dotace části úroků z úvěrů, které byly poskytnuty komerčními subjekty.

Ing. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Malé lesní školky ano či ne?

Celodenní seminář pod tímto názvem s tematikou lesního školkařství uspořádalo Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR ve spolupráci s regionální organizací SVOL pro Středočeský kraj a společností Líšno a. s. dne 10. září t. r.

Dopolední, teoretická část proběhla v příjemném prostředí zámku Jemniště. Po úvodním slově předsedy regionální organizace Miroslava Pacovského vystoupil Ing. Vladimír Foltánek, emeritní manažer Sdružení lesních školkařů ČR, s příspěvkem shrnujícím hlavní poznatky z historie lesního školkařství v naší republice, od jeho prvních počátků v 16. století až po současnost.

S velkou pozorností byla sledována prezentace dalšího přednášejícího JUDr. Ing. Martina Flory, který analyzoval vznik a provoz lesních školek z hlediska požadavků lesního a stavebního zákona. Jak se ukázalo, podrobný rozbor této poměrně složité problematiky by si vyžadoval vlastní seminář pouze na toto téma.

Ing. Václav Nárovec z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, Výzkumné stanice Opočno, se ve svém vystoupení zabýval požadavky na kvalitu závlahové vody v lesních školkách a vývojem požadavků na půdy v lesních školkách. Vystoupení doplnil praktickými zkušenostmi ze své dosavadní praxe, ale i poznatky svých předchůdců, z nichž lze čerpat i v současné době.

Ing. Stanislav Peroutka, jednatel společnosti Městské lesy a rybníky Kutná Hora spol. s r. o., nejprve přítomné v krátkosti seznámil s historií a současností firmy, kterou vede, a poté se zabýval provozem školek, které společnost vlastní. Z důvodu nepříliš šťastného výběru lokality, následných problémů se zavlažováním a s tím spojených značných ztrát na produkci firma uvažuje o zrušení těchto školek a o následném vybudování zcela nového školkařského provozu.

Dopolední část zakončila Ing. Zuzana Neznajová, ředitelka Semenářského závodu LČR, která informovala o službách, jež závod poskytuje vlastníkům lesů.

Po obědě následoval přesun cca 10km na lesní majetek firmy Líšno a. s. S činností firmy a provozem tří školek, které společnost převzala od lesního závodu v rámci restitucí, seznámil přítomné vedoucí lesního provozu Karel Paleček. Součástí prohlídky jedné ze školek bylo i předvedení malé mechanizace na přípravu půdy. Ukázkou zajišťovali pracovníci firmy L.E.S. CR.

Po ukončení semináře následovala neformální část, při které si účastníci vyměňovali zkušenosti z lesnických provozů.

Semináře se zúčastnilo více než 70 osob. Poměrně překvapující byl zájem stávajících provozovatelů lesních školek, a to i těch, kteří mají na trhu rozhodující podíl. Organizátoři semináře si nekladli za cíl jednoznačně odpovědět na otázku položenou v jeho názvu. Cílem semináře bylo především každému zájemci ulehčit jeho případné rozhodování v tom, zdali lesní školku v dnešní době zřídit či provozovat.

Ing. Miroslav Pacovský
předseda RS SVOL Středočeský kraj

Lesnictví ve Francii obecně

- lesnatost 28 %**
- výměra lesů 16,3 mil. ha**
- třetí největší rozloha lesů v Evropě**
- v posledních 25 letech rostla rozloha lesa cca o 78 tis. ha/rok**
- listnaté lesy 67 %, jehličnaté lesy 33 % rozlohy**
- středomořská oblast – borové lesy, teplomilné doubravy**
- nížiny a pahorkatiny – dubové a bukové lesy**
- vyšší polohy a hory – smrkové a jedlové lesy**
- zásoba dřeva 160 m³/ha**
- většina lesů je certifikována v systému PEFC**
- průměrná cena pozemku bez lesa je 20-55 EUR/100 m², lesního porostu 50-200 EUR/100 m²**

Lesní zákon

Soukromé vlastníky lesní zákon téměř neomezuje.

Při obnově lesa nejsou vlastníci nestátních lesů omezování při volbě dřevin k zalesnění (mimo chráněná území).

Maximální velikost holých sečí je 2 ha, v borových oblastech středomoří 10 ha (je využíváno minimálně).

Měřítkem pro zahájení obnovní těžby není věk, ale cílová tloušťka obnovovaného porostu.

Lesní hospodářský plán je zpracováván na období zpravidla 20 – 30 let, závazná je maximální výše těžeb, obsahuje návrh a interval pěstebních a těžebních zásahů. LHP pro stát a obce zpracovávají státní lesy zdarma. Soukromí vlastníci si LHP platí, do 25 ha nemusí hospodařit dle LHP.

Ve veřejných lesích (státní a obecní) je obecné užívání lesů umožněno po přístupových cestách, ze zákona je volný pohyb zakázán. Sběr hub je umožněn do množství 2 kg a bylin v množstvích, které se vejde do dlaně. Do soukromých lesů je vstup zakázán.

Státní lesy Francie (ONF)

- tvorí 10% celkové rozlohy lesů,
- struktura podobná jako u LČR před transformací lesnictví,
- lesy státu včetně myslivosti spravují přímo,
- kromě tvorby LHP zpracovávají pro obce i roční pěstební a těžební projekty, vyznačují těžby, přijímají vytěžené dříví, často i realizují dříví na trhu. 15% nákladů na OLH hradí obec, 85% ONF (stát),
- v posledních letech se vytvořilo významnější partnerství mezi ONF a Sdružením obecních lesů Francie (FNCOFOR).

Obecní lesy

- zaujímají 25% rozlohy lesů,

- většina obcí vlastníci lesy je členy Sdružení obecních lesů Francie (FNCOFOR),
- FNCOFOR zastupuje členské obce vůči institucím, zejména ONF, na všech organizačních úrovních, vzdělává volené zástupce obcí v lesnické oblasti a správě lesů a snaží se učinit z lesa nástroj rozvoje venkovských oblastí – při splnění těchto bodů:
- strukturování odvětví energetického dřeva,
- zpracování vytěženého dřeva z obecních lesů v regionu,
- podpoření použití místního dřeva při stavbách budov sloužících veřejnému zájmu.

Činnost FNCOFOR je hrazena z členských příspěvků a ze státních dotací.

Soukromé lesy

- činí 65% rozlohy lesů, 72% objemu dřeva na pni,
- 3,5 mil vlastníků,
- průměrná výměra lesa do 1 ha,
- hospodaření dle LHP bývá podmínkou pro dotace, daňové zvýhodnění, ...

Myslivost

- honitba již od 25 ha,
- dodržování plánů lovu a hodnocení trofejí jelenů provádí ONF,
- mají svoji mysliveckou organizaci, myslivci platí příspěvky, lovec odvádí poplatek za trofej,

- u obcí je často nájemné symbolické,
- výše odstřelu je regulována pouze u trofejové jelení a kamzičí zvěře,
- škody zvěří se stávají poměrně závažným problémem, hrazení újmy není vyřešeno.

Lesnické školství

- 15 středních škol, ročně cca 800 absolventů,
- 1 univerzita v Nancy, ročně cca 30 absolventů (uplatnění především u ONF a v institucích životního prostředí),
- vzdělávání starostů - volební období je ve Francii šestileté, lesnické vzdělávání starostů probíhá na krajské úrovni (zajišťuje FNCOFOR).

Prodej dříví

- dříve u obcí převládal prodej na lokality „P“, dnes větší účast obcí a prodej na „OM“ - dosahují tak vyššího zisku,
- pily požadují dlouhé výřezy 16-18m, délka celé soupravy se pohybuje okolo 20 m,
- cena pilařské kulatiny SM a DG je 100-110 EUR/m³, JD o 10% nižší,
- cena dříví na palety DB a BK je 50-70 EUR/m³,
- cena nejkvalitnějších DB výřezů na výrobu sudů na víno je 300-400 EUR/m³,
- na palivo se prodává listnaté dříví, o jehličnaté není zájem. Slabé jehličnaté dříví po probírkách zůstává často ležet v lese.

Z odborné exkurze SVOL do Francie 24. - 30. 8. 2014

Lokalita Tres le Mont ve spádové oblasti minerálních vod Evian. Foto archiv SVOL.

V letošním roce připravil SVOL pro své členy týdenní exkurzi, na které měli účastníci možnost nahlédnout do lesnické kuchyně největší země Evropské unie – Francie. Vzhledem k rozloze jsou lesnické poměry Francie velice pestré: borové a chudé listnaté lesy často ohrožované lesními požáry v jižní části země, vysokohorské lesy v oblasti francouzských Alp, západní a severní pobřežní oblast s minimální lesnatostí, severozápadní přímořská oblast s velice nízkou lesnatostí, většina lesů střední a východní Francie je blízka lesnickým poměrům střeoevropským. Pro svou návštěvu si SVOL vybral oblast u německých a švýcarských hranic – regiony Alsasko, Franche – Comté a Rhône Alpes.

Exkurzi připravila francouzská organizace obecních lesů FNCOFOR v úzké spolupráci se starosty navštívených obcí a vedením jejich samosprávných celků – departementů, okresů a místních organizací státních lesů ONF.

V obecních lesích regionu Alsaska

První dva dny jsme věnovali lesům Alsaska. V historii o toto území bojovala Francie a Německo, po druhé světové

válce se stalo součástí Francie. V Alsasku 50% lesů vlastní obce, 25% jsou lesy státní a 25% lesy soukromé. Průvodcem nám byl pan Pierre Grandadam, prezident FNCOFOR alsaského regionu. Na první zastávce, ukázce probírkového zásahu (porost smrku a douglasky) v lesích obce Mutzig, nás překvapil velký důraz na dodržování pravidel bezpečnosti práce (kromě i u nás běžného označení pracoviště páskami a cedulkami zákazu vstupu byly na přístupových cestách umístěny výrazné velké varovné nápisy ve francouzštině i v němčině) a požadavky ochrany přírody na přibližování dřeva v probírkovém porostu (přibližování přes vodní tok je nepřipustné, místo přiblížení po svahu na několik desítek metrů přes malý potok bylo dříví přibližováno na jiné odvozní místo do svahu a přibližovací linkou cca 300m).

Obec Mutzig vlastní cca 400 ha, příjem z lesa je významným přínosem do obecního rozpočtu. Hlavní dřeviny jsou smrk, douglaska a jedle. Při obnově je snaha zlepšit budoucí výnos zakládaných lesů – zvyšovat podíl douglasky na úkor jedle, zachovat podíl smrku. Pro zajištění

kvality douglasky je však nezbytné douglasku během výchovy 3x vyvětvovat, a to až do 16 m. V zájmu obce je prodej dřeva na pily v regionu a zabezpečení paliva pro občany obce.

V lesích obce Plaine o výměře 350 ha nám byla předvedena obnova porostu, který byl zasažen vichřicí Lothar v roce 1999. Před kalamitou zde byl stabilní porost BK a JD ve věku 150 let. Na ploše 20 ha nebylo provedeno umělé zalesnění. Díky zřejmě existujícímu přirozenému zmlazení v době kalamity a jejímu šetrnému zpracování byla na oplocené polovině obnova úspěšná, na části bez oplocení byla vlivem tlaku vysoké zvěře situace horší. Velmi bohatý program dne byl uzavřen návštěvou Vinařství krále Dagoberta. Jedná se o vinařské družstvo založené r. 1952, má cca 200 členů, kteří obhospodařují na 900 ha vinic. V současné době je provoz modernizovaný, část produkce je bio.

Poslední zastávkou v Alsasku byla návštěva pily Siat Braun. Jedná se o rodinný podnik s 200letou historií. Kapacita pily je 800 000 m³ kulatiny ročně. Kromě výroby řeziva se pila rovněž zabývá výrobou elektřiny a výrobou pelet (80 tis. tun). Pilařské produkty se snaží uplatnit zejména na francouzském trhu. Při elektronickém měření 3D vzniká rozdíl mezi měřením v lese a měřením na pile cca 3 %. Zařízení (skener) na odhalení skrytých vad dále automaticky určí i kvalitu výřezů, operátor do procesu zařídění zasahuje jen výjimečně. Na pile je zaveden dvousměnný provoz, pracuje zde 300 zaměstnanců.

V regionu Franche-Comté

Večer nás v hlavním městě regionu Franche-Comté Besançon čekal další průvodce, prezident regionální organizace FNCOFOR Jacky Favret. Franche-Comté je třetí nejlesnatější region ve Francii (lesy zaujímají 44 % jeho rozlohy), 60 % tvoří lesy listnaté, 40 % jehličnaté. 97 % obcí vlastní lesy. Průměrná rozloha obecního lesa je asi 200 ha. Hospodaření v lesích obcí je pod dohledem ONF, podstatným úkolem je zisk, obnova a ochrana. V regionu se zpracovává téměř všechno jehličnaté dříví, listnaté prodávají do zahraničí. V regionu jsou silné vazby mezi lesem a zpracovatelem. V polovině obcí regionu se topí dřevem, což představuje spotřebu cca 25-30 prn na domácnost a rok.

Naše další cesta vedla do departementu Jura, obce Andelot, kde nás přivítal její starosta a zároveň ředitel regionální organizace FNCOFOR Rémi Chambaud, lesník ONF Claude Bonnet a prezident obecních lesů departementu Jura Michel Bourgeois. Obec Andelot má 160 obyvatel, vlastní 250 ha lesa, z toho je 50 % jehličnatého a 50 % listnatého. Finanční přínos do obecní pokladny je velmi významnou položkou. Rozpočet obce je 500 000 EUR a příjem z lesa 160 000 EUR. Je to však možné pouze díky vysokému podílu starších porostů a výrazně nadprůměrným možnostem těžby v současném období.

ONF má v departementu Jura 1 ústředí, 9 lesních správ a 136 lesníků. Zdejší kraj má především vápencové podloží. Lesník Claude Bonnet nás seznámil se svěřeným lesnickým úsekem o výměře 400 ha. Do roku 1996 zde byl výběrný les. Interval zásahů do porostů je 1x za 8 let. Obnova lesa je přirozená, případně se používají podsadby. Škody zvěří jsou zde přijatelné, v oblasti se vyskytuje rys. Na venkovní exkurzi do obecního lesa nám byl předveden porost JD s těžbou z r. 2014 provedenou harvesterem. Vytěženo bylo 100 m³/ha, roční přírůst 10 m³/rok, věk 60 let. Zásoba porostu po zásahu 500m³+. Výčetní tloušťka stromů před konečnou těžbou je 40-55 cm. Cílová druhová sklad-

ba je 70 % JD, 30 % listnáčů. Majitelé zde mají snahu investovat do cestní sítě, aby se zkracovala přibližovací vzdálenost. Na výstavbu cest poskytuje stát podporu. Část ukázkového porostu na skalnatém návrší je z rozhodnutí vlastníka (obce) ponechána samovolnému vývoji. Vyskytuje se zde především habr a bříza, ukázali nám i skupinku starých tisů.

Další den nás přijal starosta horské obce Prémanon a prezident sdružení 6 obcí SIGF pan Nolwenn Marschand. Sdružení existuje od roku 1948, kdy bylo zřízeno pro rozčlenění lesa, od roku 1978 má i řídicí funkci. Sdružení má 12 volených zástupců, po dvou z každé obce. Obhospodařují 1 330 ha lesa, nadmořská výška 1100 m n. m. Cílem je co nejvyšší zhodnocení užitků z lesa. Hlavní příjem je z prodeje dříví. Celé sdružení se řídí jedním hospodářským plánem. Cílem sdružení je trvale udržitelné hospodaření v lese, LHP má model výběrného lesa, který se hodí do horských oblastí. Je zde velké zastoupení starých porostů a ONF navrhuje z důvodu nastartování přirozené obnovy navýšit těžby. Ve třech obcích mají výtopy a ve dvou menší haly na skladování dříví pro spalovny biomasy. Dalšími aktivitami jsou především turistický ruch, lyžování. Soukromí majitelé v oblasti mají výjimečně 500-800 ha lesa, většinou mají les do 1 ha.

Navštívili jsme také nově vybudovaný skladu štěpky s kapacitou 5000 m³. Za tímto účelem založilo 8 obcí družstvo. V obcích mají ve veřejných objektech vybudovány kotelny, které jsou z tohoto skladu zásobovány. Členské obce odebírají štěpku ve stejném poměru, v jakém dodaly dříví, štěpkování provádí najatá firma s mobilním zařízením. Sklad štěpky má za sebou pouze jednu sezonu, investice na jeho pořízení včetně nákupu pozemku dosáhla výše 600 tis. EUR, 55 % bylo hrazeno z dotací (státní, regionální, EU). Obce platí družstvu za dodanou štěpku 58 EUR/t – to je cena za služby spojené s dopravou, zpracováním dřeva a odvozem štěpky soukromými firmami.

Naší další zastávkou byl les Mezi-městského syndikátu řízení lesů (SIGF) v Massacre v nadmořské výšce 1 350 m n. m. Horní hranice lesa je zde 1 550-1 600 m n. m., srážky zde bývají až 3000 mm, průměrná roční teplota je 3 °C. Předchozí LHP byl zpracován na období 30 let, nový LHP má platnost 24 let a počítá realizaci pěstebních a těžebních zásahů v periodách 12 let. Nový plán ukázal větší porostní zásoby. Při výběrném způsobu hospodaření je doporučeno snížit zakmenění pro zlepšení odrůstání semenáčků. Vyznačování se provádí vyznačovací sekrou s razítkem AF, což je úřední zkratka pravomoci státu vyznačovat těžby. Pro větší prosvětlení pro přirozenou obnovu dávají přednost obnově na plochách o velikosti 0,2-0,3 ha. Se snižováním zakmenění však dochází k velkému nárůstu buřene.

Ochrana vodních zdrojů v regionu Rhône Alpes

Poslední exkurzní den v regionu Rhône Alpes – Haute Savoie byl věnován ochraně vodních zdrojů. Nad městečkem Lullin (poblíž světového zdroje minerálních vod Evian) jsme navštívili oblast, ve které se nacházejí prameny pitné vody zásobující 40 000 obyvatel údolí v okolí Ženevského jezera. Okolní lesy jsou zde asi od roku 1920. V minulosti zde byly pouze pastviny. Asanace škod vznikajících na vodních zdrojích je velmi nákladná, proto bylo za podpory evropského projektu příhraniční spolupráce Francie a Švýcarska založeno sdružení vlastníků, které hospodář s lesem podle předem stanovených pravidel (zákaz přibližování dřeva přes prameniště pitné vody, použití lanovek atd.). Vlastníkům jsou při dodržování pravidel hrazeny

Ukázka šedesátiletého jedlového porostu v lesích obce Andelot po zásahu provedeném harvesterovou technologií.

Ukázka kalamitních ploch po orkánu Lothar v lesích obce Plaine. Uprostřed Pierre Grandadam, prezident FNCOFOR Alsaska.

Ukládání kulatinových výřezů do boxů na pile Siat Braun. Foto: archiv SVOL

vícenákklady. Sdružení má snahu nakupovat lesy v oblasti od soukromých vlastníků, mnohé se však nedaří ke spolupráci přesvědčit. Pro odklonění přibližovacích linek z nejcitlivějších lokalit postavilo sdružení lesní cestu v délce 3,5 km v hodnotě 140 000 EUR, kterou částečně financovali z veřejných zdrojů (80 % region a 20 % sdružení). Syndikát obcí zajišťuje zásobování vodou pro 15 obcí ležících na břehu Ženevského jezera, více než 50 % vody pochází z jímání pramenité vody (cca 6000 m³/den). Zejména v zimě je využíváno i upravené vody ze dvou vrtů v údolí mimo lesní komplex a z úpravy vod z Ženevského jezera. Navštívili jsme jedno ze tří pramenišť v oblasti, které je pod sprá-

vou vodárenské společnosti. Vydatnost prameniště je 166 m³ vody/hod. Voda je zde mimořádně kvalitní, pouze má větší podíl vápencové složky. Není třeba ji nijak upravovat, pouze prochází UV filtrem. Cena vodného a stočného je pro konečného odběratele 4 EUR/m³.

Velké poděkování patří nejen všem našim hostitelům v navštívených regionech, ale i vedení FNCOFOR v Paříži, zejména paní Anně Galibert, která nás téměř celou dobu exkurze doprovázela a organizaci naší návštěvy s místními lesníky koordinovala.

Ing. Stanislav Janský
Karel Klíma
Ing. Petr Vovesný